Doğum Sonu Erken Taburculuk ve Evde Bakım Hizmetleri[1]

Postpartum Early Discharge and Home Care Services

(Derleme)

Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi (2007) 63-72

Dr. Gülten KOÇ*, Prof. Dr. Kafiye EROĞLU*
*Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

ÖZET

Annelerin doğum öncesi ve doğum sırasında olduğu kadar doğum sonu dönemdeki bakımı da oldukça önemlidir. Son yıllarda dünyanın pek çok ülkesinde, doğum yapan kadın ve bebeğinin mümkün olduğu kadar erken dönemde taburcu edilmesi anlayışı benimsenmiştir. Erken taburculuk, vajinal doğum yapan kadınların hastaneden 24 saat ve daha kısa sürede, sezaryen ile doğum yapan kadınların ise 48 saat ve daha kısa sürede taburcu edilmeleridir. Erken taburculuğun hastane maliyetlerini azaltmasına rağmen, annenin yeni rolüne alışmasında sağlık personelinden yararlanma fırsatını azaltması da söz konusudur. Bu nedenle yapılan çalışmalarda, erken taburculuğun yararlı olabilmesi için anne ve bebeğin eve döndükten sonra izlenmesi önerilmektedir. Doğumdan sonraki ilk 24 saat, acil olarak gelişebilecek bazı komplikasyonları önlemek için yeterli görülebilir. Ancak annenin evde geçireceği doğum sonu dönemde karşılaşacağı, kendi bakımı ve bebek bakımı ile ilişkin olası sorunları belirlemeye ya da bu konulardaki eğitimi vermeye yönelik çok kısa bir süredir. Bu nedenle, doğum sonu riskli durumların saptanabilmesi için,erken taburcu olan annelere en erken zamanda ev ziyareti yapılması önerilmektedir. Planlı ev ziyaretleri ile, doğum yapan kadın ve bebeğinin sağlığını değerlendirme, sorunları erken saptama ve uygun girişimleri başlatma yoluyla, annelerin, bebeklerin ve ailedeki diğer bireylerin sağlığı korunabilir ve geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: *Doğum sonu dönem, erken taburculuk, evde bakım, hemşirelik bakımı*

1 Bu makale 20-23 Nisan 2005 tarihinde yapılan 4. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

ABSTRACT

Postpartum care of mothers is as important as prenatal and intrapartum care for mothers. In recent years, in many countries of the world, the approach of discharging delivering women and their babies in the earliest period as possible has been adopted. Early discharge is the discharge of women giving vaginal birth in 24 hours or earlier, and discharge of women giving cesarean birth in 48 hours or earlier. Although early discharge reduces hospital costs, there is reduced opportunity in facilitating the health personel in mother's getting used to her new role. Thus, following up of the mother and the baby after being back home is proposed in order for early discharge could be useful. The first 24 hours can be considered sufficient in order to prevent some complications that may develop urgently. However, it is a short time for determining problems relating the post-partum period that the mother will pass at home, problems about her self-care, and baby-care or training the mother about these matters. So, a home visit, as soon as possible, is recommended for the early discharged mother in order to determine post-natal risk conditions. Good-health of the mother, the baby, and the other family members can be preserved and enhanced by means of assessing the health of the delivering women and their babies, early determination of their problems, and taking appropriate measures during planned home visits.

Key Words: Post-partum period, early discharge, home care, nursing care

Giriş

Anne, bebek ve ailenin sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli bir dönüm noktası olan ve ailenin yaşamında kısa bir zamanı içeren doğum sonu dönem; tamamen fizyolojik olarak, hızlı yenilenme sürecinin yaşandığı, psikososyal dengelerin bozulduğu, bu değişikliklere uyumda anne ve ailenin yoğun stres yaşadığı bir kriz dönemidir (1,2). Doğum sonu döneme uyumun sağlıklı ve başarılı olması, bu dönemde sağlık personelinin anne, bebek ve aileye vereceği fiziksel bakım, eğitim ve danışmanlık hizmetlerine bağlıdır. Son yıllarda dünyanın pek çok ülkesinde, herhangi bir komplikasyon olmadığı durumda doğum yapan kadın ve bebeğin mümkün olduğu kadar erken dönemde taburcu edilmesi anlayışı benimsenmiştir (3,4,5,6). Ancak doğum sonu ilk bir haftalık dönem fizyolojik ve psikolojik yönden bir geçiş dönemi ve doğum sonu komplikasyonların en fazla yaşandığı dönemdir. Bu nedenle erken taburculuğun etkili olabilmesi için evde yeterli ve kaliteli bir bakım hizmeti ile desteklenmesi gerekmektedir.

Dünyanın pek çok ülkesinde ve ülkemizde doğum sonu anne ve bebeğin evde bakımından ebe ve hemşireler sorumludur. Yeni bir bebeğe sahip ailelere verilen sağlık bakımının odak noktasını koruyucu sağlık hizmetleri oluşturmasına rağmen, ülkemizde doğum sonu evde bakım sisteminin yerleşmemesi, düzenli olarak verilmeyen evde bakım hizmetlerinin de etkili olmaması hem anne, hem bebek hem de aile sağlığı açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan ebe ve hemşirelerin, planlı ve etkili ev ziyaretleri ile doğum yapan kadın ve bebeğinin sağlığını değerlendirmeleri, sorunlarını erken dönemde saptamaları ve müdahaleleri başlatmaları gerekmektedir. Böylece anne, bebek ve ailenin diğer fertlerinin sağlıkları korunabilir ve geliştirilebilir.

Doğum Sonu Erken Taburculuk

Gebelik ve doğum olaylarına sağlıklı yaşam deneyimleri olarak bakılması, bu dönemde anne ve ailesine verilen bakımın odak noktası olarak koruyucu sağlık hizmetlerinin oluşturmasına neden olmuştur. Bu nedenle 1970'li yıllardan bu yana doğum sonu